

«... در دفاع، ملت ما یکپارچگی کامل دارد و هیچ چیز دیگری تأثیر نمی‌گذارد، این یک و جمهوری اسلامی خود را آماده نموده و دارد و آمادگی خود را حفظ می‌کند این هم نکته دوم، بر دستگاه‌های جمهوری اسلامی از وزارت دفاع، سازمان‌های ارتش و سپاه و دیگر دستگاه‌های مختلف باید این را بعنوان یک دستور العمل بشناسند و آمادگی‌ها را روز به روز افزایش دهند.»

مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) در دیدار با فرماندهان و مسئولین ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۳۴۴/۱/۳۰

«کارگروه (کمیته) دائمی مدافع غیرعامل کشور بر ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در حوزه مدافع غیرعامل کشور است که تصمیمات آن با ابلاغ رئیس کارگروه مزبور، برای بر دستگاه‌های لشکری، کشوری، بخش دولتی و عمومی غیردولتی لازم الاجراست...»

قانون تشکیل سازمان مدافع غیرعامل کشور (۱۳۹۲/۰۶/۱۳)

تصویب‌نامه

وزیر محترم کشور

وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی

سردار معاون محترم هماهنگ‌کننده ستاد کل نیروهای مسلح

سردار رئیس محترم سازمان مدافع غیرعامل کشور

سلامت‌علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد و احترام؛ به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مدافع غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان مدافع غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی مدافع غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ تشکیل گردید و در جهت تسری الزامات قانون فوق‌الذکر، پیشنهاد آن سازمان مبنی بر ابلاغ مجدد نظام آمادگی و رزمایش دستگاه‌های اجرایی در برابر تهدیدات - مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۲۰۸۸ مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۰۵ - را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

نظام آمادگی و رزمایش دستگاه‌های اجرایی در برابر تهدیدات

مقدمه

با توجه به مجموعه تهدیداتی که کشور را احاطه نموده و دامنه آن متناسب با تغییر ماهیت جنگ‌ها از مستقیم به نیابتی در حال افزایش است، لزوم افزایش آمادگی و پایداری ملی و دفاع همه جانبه در برابر تهدیدات دشمن بیش از پیش نمایان می‌گردد؛ درک چنین شرایطی نیازمند آن است که افراد کلیدی هر دستگاه یا سازمان از نظر ذهنی بتوانند به واقعیت پیامدهای ناشی از تهدیدات، نزدیک شده و با تحلیل و ارزیابی شرایط حاکم بر صحنه، ضمن اتخاذ تصمیمات لازم و به موقع از اجرایی شدن آن اطمینان حاصل نمایند.

به منظور ارزیابی میزان اثربخشی و کارآیی برنامه آمادگی، پاسخ و مقابله دستگاه اجرایی و جامعه در شرایط جنگ، ضروری است با برنامه‌ریزی، آموزش، تمرین و برگزاری رزمایش‌های تخصصی با بهره‌گیری از تجربیات داخلی و خارجی این سطح آمادگی‌ها را ارتقاء داده و سطح آسیب‌پذیری کشور را به حداقل رساند؛ از این رو اجرای رزمایش‌های مدافع غیرعامل با

بهره‌گیری از استانداردها، آموزش و ابتکارات تخصصی و مدیریتی و تجارب حاصله از رزمایش‌های گذشته می‌تواند باعث افزایش توانمندی، آمادگی و مقابله هوشمندانه کشور در برابر انواع تهدیدات گردد. در این نظام‌نامه با هدف ارتقاء سطح آمادگی و قدرت پاسخگویی دستگاه‌های اجرایی کشور در شرایط بحرانی، ایجاد درک مشترک برای مسئولین از وضعیت‌های غیرعادی، افزایش سرعت عمل و قدرت پاسخگویی به حوادث و سوانح و تمرین مدیریت و فرماندهی شرایط اضطراری مورد انتظار است.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

- ۱) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۲) کمیته دائمی: کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور
- ۳) آمادگی: مجموعه تدابیر و اقداماتی است که ظرفیت جامعه، زیرساخت و دستگاه‌های اجرایی مسئول را برای پاسخ موثر به حوادث و سوانح ناشی از تهدیدات سایبری، شیمیایی، زیستی، پرتوی و نظامی افزایش می‌دهد بطوری‌که خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل می‌رساند.
- ۴) رزمایش: تمرین میدانی (با بکارگیری تجهیزات) یا ستادی (دورمیزی) است که براساس سناریوهای احتمالی شبیه‌سازی و با روش‌های گوناگون اجرا می‌گردد و باعث کشف آسیب‌پذیری و ارتقاء آمادگی‌های دستگاهی و انفرادی و ارزیابی کارایی اقدامات برای مقابله با تهدیدات می‌شود.

۵) سطوح رزمایش

- ۱-۵- رزمایش فراملی: رزمایشی که بصورت مشترک بین دو یا چند کشور براساس توافق‌نامه‌ها یا پیمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای برای ارزیابی آمادگی و مهارت‌های راهبردی و ارتقاء هماهنگی با دیگر کشورها انجام می‌شود.
- ۲-۵- رزمایش ملی: سطحی از رزمایش است که برای ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های راهبردی و عملیاتی بین چندین دستگاه و چند استان در موضوعات مشترک برای مقابله با حوادث و تهدیدات اجرا می‌گردد.
- ۳-۵- رزمایش منطقه‌ای: سطحی از رزمایش است که برای ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی در حداکثر ۵ استان در موضوعات مشترک برای مقابله با حوادث و تهدیدات اجرا می‌گردد.
- ۴-۵- رزمایش استانی: سطحی از رزمایش است که برای ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی در یک استان در موضوعات مختلف برای مقابله با حوادث و تهدیدات اجرا می‌گردد.
- ۵-۵- رزمایش محلی: سطحی از رزمایش است که برای ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های عملیاتی و تاکتیکی یک شهرستان در موضوعات مختلف برای مقابله با حوادث و تهدیدات اجرا می‌گردد.
- ۶-۵- رزمایش دستگاهی: سطحی از رزمایش است که برای ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های راهبردی و عملیاتی در یک دستگاه برای مقابله با حوادث و تهدیدات اجرا می‌گردد.

۶) انواع رزمایش

- ۱-۶- رزمایش ستادی (دورمیزی): در این رزمایش، هریک از شرکت‌کنندگان در محیط ستادی و بدون استفاده از تجهیزات، کارکردهای مربوط به نقش خود را در شرایط اضطراری با فرض وقوع حادثه و یا تهدید تمرین کرده و به مدیر رزمایش پاسخ می‌دهند.
- ۲-۶- رزمایش شبیه‌سازی (بازی جنگ): نوعی از رزمایش و تمرین است که با استفاده از تجهیزات، نرم افزارها یا جعبه شنی برنامه رزمایش واحدها و اقدامات و مراحل و تاکتیک‌ها و اقدامات خودی و دشمن بررسی و تمرین می‌شود.
- ۳-۶- رزمایش میدانی: رزمایشی که برای بررسی مهارت‌های میدانی افراد و ارزیابی میزان آمادگی سازمانی و تجهیزاتی و هماهنگی و همکاری بین‌بخشی در صحنه عملیات انجام می‌شود، در این رزمایش، نیروها وارد تمرین می‌شوند که شبیه حادثه واقعی است.
- ۴-۶- رزمایش کنترل شده: نوعی از رزمایش است که وظایف، نقش‌ها و اقدامات از قبل طراحی و بر اساس زمان‌بندی و تنظیم اجرا می‌گردد و تغییر در برنامه یا وضعیت‌های رزمایش انجام نمی‌شود.

۵-۶- رزمایش آزاد: نوعی از رزمایش است که اقدامات بر اساس وضعیت‌های مختلفی که تیم هدایت‌کننده اعلام می‌نماید انجام می‌شود، در این نوع رزمایش، تیم هدایت‌کننده، آزادی عمل داشته و نتایج عملکرد سازمان یا زیرساخت در وضعیت‌های متعدد، ارزیابی می‌گردد.

۷) حوزه های رزمایش پدافند غیرعامل

۱-۷- رزمایش پدافند زیستی: رزمایش‌هایی که برای بررسی، ارزیابی و ارتقاء توانایی‌های پدافند زیستی در برابر حوادث و تهدیدات زیستی و آزمون اثربخشی اقدامات و برنامه‌ها در زیرساخت‌ها، دستگاه‌های اجرایی یا استان‌ها بصورت میدانی یا ستادی، شبیه‌سازی، کنترل شده یا آزاد انجام می‌شود.

۲-۷- رزمایش پدافند شیمیایی: رزمایش‌هایی که برای بررسی، ارزیابی و ارتقاء توانایی‌های پدافند شیمیایی در برابر حوادث و تهدیدات شیمیایی و آزمون اثربخشی اقدامات و برنامه‌ها در زیرساخت‌ها، دستگاه‌های اجرایی یا استان‌ها بصورت میدانی یا ستادی، شبیه‌سازی، کنترل شده یا آزاد انجام می‌شود.

۳-۷- رزمایش پدافند پرتوی: رزمایش‌هایی که برای بررسی، ارزیابی و ارتقاء توانایی‌های پدافند پرتوی در برابر حوادث و تهدیدات هسته‌ای و پرتوی و آزمون اثربخشی اقدامات و برنامه‌ها در زیرساخت‌ها، دستگاه‌های اجرایی یا استان‌ها بصورت میدانی یا ستادی، شبیه‌سازی، کنترل شده یا آزاد انجام می‌شود.

۴-۷- رزمایش پدافند سایبری: رزمایش‌هایی که برای بررسی، ارزیابی و ارتقاء توانایی‌های پدافند سایبری در برابر حوادث و تهدیدات سایبری و آزمون اثربخشی اقدامات و برنامه‌ها در زیرساخت‌ها، دستگاه‌های اجرایی یا استان‌ها بصورت میدانی یا ستادی، شبیه‌سازی، کنترل شده یا آزاد انجام می‌شود.

۵-۷- رزمایش پدافند ترکیبی (نظامی): رزمایش‌هایی که با فرض وقوع بسته‌ای از تهدیدات نظامی (محدود یا گسترده، تروریستی، خرابکارانه) سایبری، شیمیایی، زیستی و پرتوی، طرح‌ریزی گردیده و بصورت میدانی یا ستادی، شبیه‌سازی، کنترل شده یا آزاد انجام می‌شود.

۸) رزمایش مشترک: تمرینی است که برای بررسی، ارزیابی و ارتقاء سطح آمادگی و مهارت‌های تکنیکی و تاکتیکی بین دو یا چند دستگاه اجرایی و یا بصورت مشترک بین بخش‌های کشوری و لشکری در راستای دستیابی به توان مشترک مقابله و پاسخ به تهدیدات طراحی و اجرا می‌گردد.

۹) تهدید: هر عنصر یا وضعیتی که پیش شرط وقوع یک حادثه یا رویداد ناگوار باشد و موجودیت منافع، امنیت ملی یا ارزش‌های حیاتی کشور را به خطر اندازد، تهدید محسوب می‌گردد.

۱۰) پاسخ (واکنش): مجموعه فعالیت‌ها و اقدامات طرح‌ریزی شده از قبیل؛ هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات و امداد، تامین امنیت و نظیر آن است که به منظور پیشگیری، مقابله و کنترل پیامدهای حادثه آغاز شده و متناسب با ویژگی‌های هر بحران اجرا می‌شود.

۱۱) تهدیدات ترکیبی: به تهدیداتی که ترکیبی از دو یا چند تهدید از حوزه‌های مختلف تهدیدات نظامی، زیستی، پرتوی، شیمیایی، سایبری و فناوریانه و سایر حوزه‌ها به صورت همزمان باشد، اطلاق می‌گردد.

۱۲) سناریو: سناریو تصویری از آینده ممکن و محتمل است، سناریو ابزاری برای تحلیل سیاست‌ها و شناخت شرایط، تهدیدات، فرصت‌ها، نقاط ضعف و قوت و نیازمندی‌هاست، برنامه‌ریزی در سطوح مختلف از کارکردهای مؤثر سناریوهاست.

۱۳) تاب‌آوری: به توانایی یک نظام، جامعه، دستگاه‌های اجرایی و یا زیرساخت در معرض مخاطرات، برای ایستادگی، تحمل، سازگاری و حفظ کارکرد، تطبیق و برگشت‌پذیری در برابر حوادث و تهدیدات گفته می‌شود.

۱۴) دستگاه اجرایی: وفق ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم تصریح و یا ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه‌های اجرایی نامیده می‌شوند.

ماده ۲- اسناد بالادستی

۱) رهنمودها، احکام، منویات و تدابیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

- ۲) سیاست‌های کلی نظام در موضوع پدافند غیرعامل ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)
- ۳) قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور
- ۵) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران
- ۶) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۷) سند تقسیم کار ستادکل نیروهای مسلح و قرارگاه مرکزی خاتم الانبیاء (ص) برای شرایط جنگ (بخش پدافند غیرعامل)

ماده ۳- دامنه شمول

دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، نیروهای مسلح و آحاد مردم مشمول این نظام‌نامه می‌باشند.

ماده ۴- هدف

ارزیابی آمادگی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۳ این نظام‌نامه در برابر حوادث، تهدیدات و اقدامات خصمانه دشمن در راستای ارتقاء پایداری، تاب‌آوری و تداوم کارکردهای ضروری کشور و صیانت از مردم با تاکید بر اجرای رزمایش‌های پدافند غیرعامل

ماده ۵- منظور

- ۱) ارتقای آمادگی‌های سازمانی، مدیریتی، تجهیزاتی، نیروی انسانی و برنامه‌ای در تمام ابعاد (بخشی، گروهی، موضوعی)
- ۲) الزام دستگاه‌های اجرایی مشمول این نظام‌نامه به تدوین طرح‌های پاسخ به تهدیدات و حوادث
- ۳) شناسایی آسیب‌پذیری‌ها و نقاط ضعف و اقدام برای رفع آنها با اصلاح و بروزرسانی طرح‌ها و دستورالعمل‌های آمادگی
- ۴) ارزیابی میزان اثربخشی و کارایی برنامه آمادگی مقابله دستگاه‌های اجرایی برای شرایط بحران ناشی از جنگ

ماده ۶- تهدیدات محتمل

در این نظام‌نامه، تهدیدات زیر در چارچوب اساسنامه سازمان بعنوان تهدیدات پایه معرفی می‌شوند؛

الف) تهدیدات شیمیایی	د) تهدیدات سایبری/ الکترونیک و الکترومغناطیس
ب) تهدیدات پرتوی	ه) تهدیدات نظامی و امنیتی
ج) تهدیدات زیستی	و) تهدیدات ترکیبی

ماده ۷- چرخه آمادگی

گام‌های چرخه آمادگی عبارتند از؛

- ۱) **طراحی:** شامل تهیه طرح‌های آمادگی اعم از؛ طرح‌های پاسخ به حوادث و تهدیدات، طرح‌های تداوم کارکردهای ضروری طرح‌های تاب‌آوری و حفظ پایداری، طرح حفاظت از زیرساخت، طرح صیانت از مردم و مدیریت افکار عمومی و سایر
- ۲) **سازماندهی:** سازماندهی ساختارها، ظرفیت‌ها، نیروی انسانی، تجهیزات در دستگاه‌های اجرایی برابر طرح مصوب و تقسیم وظایف انجام شده،
- ۳) **آموزش:** آموزش عمومی، تخصصی و دستگاهی برابر مفاد طرح شامل: نقش‌ها و وظایف، راهبرد و تاکتیک مقابله، تجهیزات تخصصی و هماهنگی‌های لازم به عناصر و ساختارهای مشارکت‌کننده در طرح،
- ۴) **تجهیز:** تامین تجهیزات عمومی و تخصصی لازم برای اجرا در طرح‌های مقابله و تداوم کارکرد و حصول اطمینان از آماده بکار بودن تجهیزات،
- ۵) **تمرین:** کاربرد راهبردها و تاکتیک‌ها، تجهیزات و ابزار و تکرار نقش‌ها و وظایف (گروهی و انفرادی) تا کسب مهارت و افزایش سرعت عمل،
- ۶) **رزمایش (اجرا):** تمرین میدانی (با بکارگیری تجهیزات) یا ستادی (دورمیزی) طرح‌های پاسخ و تداوم کارکرد در مقیاس‌های گروهی، بخشی یا موضوعی که در انواع مختلف و سطوح متفاوت با الزامات ضروری آن انجام می‌شود.

۷) **ارزیابی و مستندسازی:** با سازماندهی تیم‌های تخصصی ارزیاب و بازبین (چک‌لیست)‌های لازم مبتنی بر اهداف آمادگی نسبت به کشف اشکالات، ضعف‌ها و نواقص و تجربیات و نقاط قوت اقدام نموده و ضمن مستندسازی نسبت به برطرف نمودن اشکالات و نواقص در قالب برنامه‌های اجرایی دستگاه اقدام می‌شود.

۸) **بازخورد و اصلاح:** اشکالات، نواقص و ضعف‌های کشف شده در ارزیابی‌ها پس از برگزاری جلسات خبرگی نقد و بررسی در قالب اصلاح برنامه (اصلاح طرح، بازنگری وظایف و نقش‌ها، ارتقاء راهبردها، تکمیل آموزش‌ها، اصلاح تاکتیک‌ها، هماهنگی‌ها و ارتقاء تجهیزات) در برنامه سالانه و جاری قرار می‌گیرند.

۹) **به‌روز رسانی طرح‌ها:** طرح‌ها مجدداً بررسی و نسبت به کفایت پاسخ‌گویی به تهدیدات بروزرسانی شوند، بررسی و رصد شرایط تهیة طرح شامل ظرفیت‌ها و قابلیت‌های دستگاه و تغییر در ماهیت تهدیدات در به‌روز رسانی طرح‌ها موثر هستند. **تبصره:** در این نظام‌نامه به اجرای رزمایش‌های پدافند غیرعامل پرداخته شده است؛ سایر گام‌های آمادگی در قالب دستورالعمل‌های جداگانه تهیة و ابلاغ می‌شوند.

ماده ۸ - گام‌های رزمایش

گام‌های رزمایش که برای اجرای رزمایش پدافند غیرعامل لازم و ضروری هستند، عبارتند از:

۱) تهیه برنامه و تعیین اعتبارات رزمایش	۶) تجهیز ابزار و تجهیزات طرح رزمایش
۲) برآورد تهدیدات و تعیین سناریو پایه	۷) تمرین و مهارت‌افزایی
۳) طراحی (طرح پاسخ)	۸) اجرای رزمایش میدانی
۴) بررسی، تأیید و تصویب طرح رزمایش	۹) نظارت، ارزیابی و بازخورد
۵) آموزش عمومی و تخصصی نیروهای رزمایش	۱۰) اصلاح و تکمیل و به‌روز رسانی طرح‌ها
- گام‌های رزمایش در پیوست (الف) تشریح شده است.

ماده ۹ - الزامات آمادگی و اجرای رزمایش

۱) **مدیریت و فرماندهی:** رئیس دستگاه اجرایی موظف به رصد، کنترل، هدایت، برنامه‌ریزی، نظارت و ارتقاء مولفه (گام)‌های آمادگی و رزمایش‌های پدافند غیرعامل است و برنامه‌ی اجرا، تمرین و رزمایش طرح‌های پاسخ، تداوم کارکرد، حفاظت از زیرساخت و صیانت از مردم را پیاده‌سازی می‌کند. فرماندهی، هدایت، کنترل و ایمنی رزمایش بعهده فرمانده رزمایش است که توسط رئیس دستگاه اجرایی تعیین می‌شود، فرمانده رزمایش پاسخگوی امور رزمایش بوده و باید تدابیر، سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و اصول ایمنی رزمایش را از طریق سلسله مراتب، دریافت و اجرا کند.

فرمانده صحنه توسط فرمانده رزمایش تعیین می‌شود و مسئول هدایت و راهبری تیم‌های عملیاتی رزمایش و اجرای اقدامات در صحنه است.

۲) **سازماندهی:** رئیس دستگاه اجرایی موظف است با مشارکت مسئول حراست دستگاه، فرمانده بسیج دستگاه و مسئول پدافند غیرعامل دستگاه نسبت به سازماندهی عملیاتی اقدام نموده، ساختار و سازمان موردنیاز برای طرح‌های آمادگی را تهیة و آنها را در رزمایش‌های پدافند غیرعامل ارزیابی کند و از آمادگی در برابر هر نوع حادثه، اطمینان حاصل کرده و به مراجع ذی‌ربط پاسخگو باشد.

۳) **طرح‌ریزی:** کلیه مراکز و دستگاه‌های اجرایی مشمول این نظام‌نامه متناسب با مأموریت خود موظف به تهیة و تدوین طرح‌های پاسخ، تداوم کارکرد، تاب‌آوری، حفاظت از زیرساخت، صیانت از مردم، مدیریت افکار عمومی و سایر طرح‌ها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های موردنیاز بوده و پس از تمرین و رزمایش، آنها را متناسب با نتایج ارزیابی و تهدیدات بروزرسانی نمایند.

۴) **زیروساخت:** بمنظور ارتقاء سطح آمادگی دستگاه اجرایی لازم است زیرساخت‌های فرماندهی، ارتباطات و زیربنایی اعم از اسکان، حمل و نقل، بهداشت و درمان، غذا و دارو، آب و انرژی (سوخت و برق) و سایر، برابر طرح‌های مصوب آمادگی پیش‌بینی و در دستگاه اجرایی ایجاد گردند.

۵) **تجهیزات:** کلیه مراکز و دستگاه‌های اجرایی مشمول موظفند نسبت به تامین تجهیزات عمومی و تخصصی موردنیاز برای اجرای طرح‌های مصوب آمادگی و رزمایش اقدام کرده و از آماده بکاربودن و کفایت تجهیزاتی اطمینان حاصل کنند. نیروی انسانی مشارکت‌کننده در رزمایش‌ها و تجهیزاتی که در طرح‌های رزمایش هر دستگاه و استان پیش‌بینی شده است توسط دستگاه مسئول اجرای رزمایش، تامین می‌شوند.

۶) **مهارت:** بمنظور افزایش سطح بهره‌وری و کارایی افرادی و گروهی تیم‌های عملیاتی جهت پاسخ بموقع و موثر به تهدیدات و حوادث رئیس دستگاه اجرایی موظف است نسبت به ارتقاء مهارت‌های نیروی انسانی اقدام نماید؛ راهبردها، تاکتیک‌ها، وظایف، نقش‌های اساسی و روش‌های بکارگیری تجهیزات و سایر موارد موردنیاز متناسب با هر طرح آمادگی باید در دوره‌های عمومی و تخصصی آموزش داده شوند، کارگروه‌های موردنیاز برای آن تعیین شده و آموزش‌های کافی تا حصول اطمینان از فراگیری انجام شود.

۷) **هماهنگی و ارتباطات:** بمنظور هم‌افزایی و پاسخ سریع و مناسب و کسب موفقیت در عملیات، ضروری است برابر طرح‌های مصوب، هماهنگی‌های درون و برون سازمانی صورت گرفته و بسترهای موردنیاز پیش‌بینی و ایجاد گردد. دستگاه اجرایی مسئول اجرای رزمایش موظف است هماهنگی و ارتباطات لازم برای اجرای رزمایش را با سطوح بالاتر، هم‌جوار و دستگاه‌های تحت کنترل و مشارکت‌کننده در رزمایش تامین و ایجاد نموده و از رعایت اصول ایمنی رزمایش اطمینان حاصل نماید.

۸) **نظارت، ارزیابی و مستندسازی:** رئیس دستگاه اجرایی مسئولیت ارزیابی، تجزیه و تحلیل و کشف نواقص و اشکالات و مستندسازی رخدادها، حوادث و پیامدهای آنها را برعهده دارد و گزارش آمادگی و اجرای رزمایش‌های پدافند غیرعامل در برابر تهدیدات و مخاطرات مبتنی بر طرح‌های پاسخ و مقابله را به سازمان ارائه می‌کند. مسئول نظارت و ارزیابی رزمایش نسبت به تشکیل تیم‌های ارزیاب و مستندساز بمنظور تحلیل، ارزیابی، بررسی و کشف اشکالات و نواقص، متناسب با اهداف رزمایش اقدام می‌کند.

۹) **بودجه و اعتبارات:** تامین اعتبارات موردنیاز تهیه طرح‌های آمادگی و رزمایش، آموزش‌ها، تمرینات و اجرای رزمایش‌ها بعهده رئیس دستگاه اجرایی است که در قالب برنامه‌های سالانه آن دستگاه، پیش‌بینی و تامین می‌شود. اعتبارات مازاد اجرای رزمایش‌های بین‌دستگاهی که در سطح ملی یا منطقه‌ای طرح‌ریزی می‌شوند، در برنامه سالانه سازمان برآورد، پیش‌بینی و تامین می‌شود.

ماده ۱۰- نقش‌ها و مسئولیت‌ها

مسئولیت اجرا، هدایت و راهبری، نظارت و ارزیابی و تصویب طرح‌های رزمایش در سطوح مختلف آن، برابر جدول زیر تعیین می‌گردد؛

سطوح رزمایش	مسئولیت اجرا	تصویب طرح	هدایت و راهبری	نظارت و ارزیابی
فراملی	دولت / دستگاه اجرایی	شورای عالی امنیت ملی	سازمان	کمیته دائمی
ملی	دولت / دستگاه اجرایی	کمیته دائمی	سازمان	کمیته دائمی / دستگاه اجرایی
منطقه ای	وزارت کشور / سازمان	سازمان / کمیته دائمی	سازمان	سازمان / وزارت کشور
استانی	استاندار	سازمان	استاندار	سازمان
دستگاهی	رئیس دستگاه اجرایی	سازمان	سازمان / دستگاه اجرایی	سازمان / استانداری / وزارت کشور
محلی	مسئول دستگاه استانی	استاندار	فرماندار / شهردار	سازمان / مدیرکل پدافند استان
مشترک	دستگاه اجرایی / سازمان	کمیته دائمی / سازمان	کمیته دائمی / سازمان	سازمان

ماده ۱۱- تکالیف و وظایف

۱) دستگاه‌های اجرایی مشمول این نظام‌نامه که دارای زیرساخت‌ها و مراکز ویژه، حیاتی، حساس، مهم و قابل حفاظت هستند بطور سالانه موظف به اجرای حداقل یک رزمایش تخصصی پدافند غیرعامل در هر یک از انواع ستادی (دورمیزی) و میدانی هستند.

۲) استانداران و دستگاه‌های اجرایی استانی موظفند نسبت به انجام رزمایش‌های پدافند شیمیایی، پدافند پرتوی، پدافند زیستی و پدافند مردم محور بصورت سالانه - حداقل یکبار - برابر چرخه رزمایش و آمادگی اقدام نمایند.

۳) دستگاه‌های اجرایی موظفند تقویم رزمایش‌های سالانه پدافند غیرعامل خود را به سازمان ارسال نمایند، رزمایش‌های سالانه پدافند غیرعامل در سطوح ملی و منطقه‌ای برای مراکز ویژه، حیاتی و حساس، پس از تصویب در کمیته دائمی جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌گردد.

تبصره: تقویم رزمایش‌های سالانه پدافند غیرعامل در سایر سطوح و مراکز توسط سازمان تصویب و ابلاغ می‌گردد.

۴) سازمان ضمن ارزیابی، هدایت و کنترل رزمایش‌های پدافند غیرعامل در کشور، گزارشی از میزان آمادگی دستگاه‌های اجرایی در برابر تهدیدات و تعیین نقاط ضعف و قوت آنها بصورت نوبه‌ای به کمیته دائمی، ستاد کل نیروهای مسلح و شورای عالی امنیت ملی ارسال کرده و برنامه‌ی اجرایی رفع اشکالات و نواقص را به دستگاه اجرایی ذی‌ربط ارائه نماید. گزارش میزان آمادگی استان‌ها و شهرستان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مستقر در آنها، به روسای کمیته پدافند غیرعامل استان و دستگاه‌های اجرایی نیز ارائه می‌گردد.

۵) سازمان موظف است دستورالعمل‌ها و ضوابط اجرایی رزمایش‌های پدافند غیرعامل در انواع و سطوح مختلف و شیوه‌نامه طراحی و سناریونویسی رزمایش‌های تخصصی پدافند غیرعامل را تدوین و ابلاغ کند.

۶) سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی، رزمایش فراملی در زیرساخت‌های مشترک با کشورهای همسایه را طرح‌ریزی نماید؛ رزمایش‌های فراملی در قالب همکاری‌های مشترک آمادگی و مقابله با تهدیدات و حوادث شیمیایی، پرتوی، میکروبی و زیستی در چارچوب سیاست‌های دفاعی با تصویب شورای عالی امنیت ملی و نظارت کمیته دائمی، توسط سازمان هدایت، طرح‌ریزی، آموزش و ارزیابی می‌گردد.

تبصره: وزارت امور خارجه موظف است نسبت به ایجاد هماهنگی با کشورهای مشارکت‌کننده اقدام نموده و همکاری و مشارکت لازم را با سازمان در اجرای رزمایش‌های فراملی به انجام رساند.

۷) وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - سازمان پژوهش‌های نوین دفاعی (سپند) - بعنوان مرکز اقدام و عمل‌کلی قرارگاه‌های تخصصی پدافند غیرعامل (پدافند پرتوی، پدافند شیمیایی، پدافند زیستی) موظف است از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های تولید تجهیزات و لوازم موردنیاز متناسب با طرح‌های آمادگی و رزمایش، پشتیبانی و حمایت نماید.

۸) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف به ارتقاء آمادگی زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی کشور و افزایش توانمندی و تاب‌آوری شبکه تجهیزاتی و نیروی انسانی برای مقابله و پاسخ در چارچوب طرح‌های مصوب آمادگی و رزمایش، متناسب با انواع تهدیدات و مخاطرات شیمیایی، زیستی و پرتوی می‌باشد.

۹) وزارت جهاد کشاورزی موظف به ارزیابی زیرساخت‌های رصد و پایش تهدیدات حوزه مأموریت خود، ارتقاء آمادگی تجهیزاتی و نیروی انسانی، افزایش پایداری و تداوم کارکردهای اساسی در چارچوب طرح‌های مقابله و پاسخ، تداوم کارکرد، حفاظت از زیرساخت، صیانت از مردم و سایر طرح‌ها در حوزه‌های غذا، دام و نباتات با اجرای رزمایش‌های تخصصی پدافند غیرعامل می‌باشد.

۱۰) وزارت راه و شهرسازی موظف به ایجاد زیرساخت‌ها و تجهیزات لازم در حوزه‌های حمل و نقل، هواشناسی و مانند آن بمنظور ارتقاء آمادگی‌ها در اجرای رزمایش‌های پدافند غیرعامل حوزه‌های پرتوی، شیمیایی، زیستی و نظامی در چارچوب طرح‌های پاسخ و تداوم کارکرد قرارگاه‌های تخصصی می‌باشد.

۱۱) سازمان بسیج مستضعفین موظف است نسبت به سازماندهی ساختارهای پدافند شیمیایی، زیستی، پرتوی، مردم محور و تامین تجهیزات لازم در سازمان بسیج اقدام کند و ظرفیت‌های نیروی بسیج در دستگاه‌های اجرایی و سایر اقشار را در چارچوب طرح‌های آمادگی و رزمایش پدافند غیرعامل، سازماندهی و آموزش داده و در رزمایش‌ها بصورت فعال شرکت نماید.

۱۲) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) موظف است با ایجاد زیرساخت‌های لازم و تامین تجهیزات مورد نیاز، آمادگی‌های کافی برای مقابله با تهدیدات و مخاطرات شیمیایی، پرتوی و زیستی در چارچوب طرح‌های آمادگی و پاسخ ایجاد نموده و با آموزش‌ها و تمرینات لازم و تخصصی در رزمایش‌های پدافند غیرعامل مشارکت و همکاری نماید.

۱۳) سازمان صدا و سیما و مراکز استانی تابعه، ضمن ارتقاء آمادگی‌های درون سازمانی در برابر تهدیدات، مسئول آگاهی‌بخشی، اطلاع‌رسانی و اجرای آموزش‌های عمومی مورد نیاز و مناسب برای اجرای رزمایش در جامعه مخاطب پیرامون محیط رزمایش هستند.

راه‌اندازی رادیو رزمایش جهت آموزش محدود پدافند غیرعامل در حوزه‌های تخصصی (شیمیایی، پرتوی و زیستی) و توجیه افکار عمومی در اجرای رزمایش‌ها ضرورت داشته و مورد تاکید است.

۱۴) استانداران موظفند در چارچوب برنامه‌های امنیتی- دفاعی استان نسبت به سازماندهی قرارگاه‌های استانی پدافند شیمیایی، پرتوی، زیستی، سایبری و مردم محور و تهیه طرح‌های پاسخ، تداوم کارکردها، حفاظت از زیرساخت‌ها، صیانت از مردم و برنامه‌های آمادگی و رزمایش استانی اقدام نمایند.

وزارت کشور مسئول سیاست‌گذاری امنیتی، هدایت و پشتیبانی استان‌ها در اجرای رزمایش‌ها بوده و هماهنگی بین‌استان‌ها در رزمایش‌های ملی و منطقه‌ای را ایجاد نماید.

۱۵) دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی موظفند در حوزه وظایف و مأموریت‌های قانونی خود، نسبت به ارتقاء آمادگی درون سازمانی با اجرای طرح‌های پاسخ، تداوم کارکردها، حفاظت از زیرساخت‌ها و صیانت از مردم در چارچوب دستورالعمل‌های سازمان عمل نمایند و با طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی سالانه، رزمایش‌های پدافند غیرعامل را اجرا کرده و نسبت به اصلاح و رفع اشکالات و نواقص کشف شده از رزمایش‌ها در قالب برنامه‌های جاری و سالانه اقدام و گزارش اجرای آن را به سازمان ارائه کنند.

۱۶) دستگاه‌های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در مصون‌سازی و ایجاد آمادگی و مقابله با تهدیدات و انجام رزمایش‌های پدافند غیرعامل در قالب این نظام‌نامه در زیرساخت‌ها و مراکز حیاتی و حساس و مهم که احتمال وقوع مخاطرات امنیتی در آن وجود دارد به سازمان پدافند غیرعامل گزارش نمایند.

۱۷) سازمان پدافند غیرعامل مکلف است بعنوان راهبر، هادی و ناظر اجرای مقررات و ضوابط پدافند غیرعامل گزارش تخلفات صورت گرفته را به مراجع قضایی ذی‌ربط اعلام نماید.

۱۸) قوه قضاییه هرگونه کوتاهی در انجام اقدامات ایجاد و حفظ آمادگی دستگاه‌ها که منجر به ایجاد مخاطرات امنیتی می‌گردد، به تشخیص سازمان، پیگیری قضایی نموده و وفق مقررات و قوانین امنیتی و دفاعی اقدام کند.

تبصره: وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم می‌شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ با مستنکف رفتار خواهد شد.

۱۹) سازمان بازرسی کل کشور اجرای برنامه رزمایش سالانه دستگاه‌های اجرایی را در برنامه‌های

پیوست: **گام‌های رزمایش**

گام اول / برنامه رزمایش :

در این مرحله ضرورت اجرای رزمایش براساس تهدیدات محتمل به مرجع تصویب‌کننده اجرای رزمایش اعلام و اجرای رزمایش در برنامه‌های آتی دستگاه پیش‌بینی و اعتبارات لازم برای آن منظور می‌گردد.

گام دوم / سناریو:

در این مرحله سناریو بر اساس محتمل‌ترین تهدیدات، تدوین و جهت بررسی و تصویب به مبادی مربوطه ارسال می‌گردد.

گام سوم / طراحی :

تعیین اهداف اجرای رزمایش، شناخت محیط رزمایش از قبیل وسعت، اقلیم، جمعیت و تحلیل سایر ویژگی‌های موثر بر رزمایش، احصاء نقاط قوت و ضعف، فرماندهی صحنه، هماهنگی با دستگاه‌های محلی و مواردی از این قبیل باید در طراحی رزمایش رعایت و لحاظ شوند.

گام چهارم / تصویب :

طرح رزمایش نیازمند تأیید از طرف مراجع ذیصلاح بوده و اجرای گام‌های بعدی رزمایش منوط به تصویب طرح رزمایش می‌باشد.

گام پنجم / آموزش :

آموزش مسئولین و کارکنان، آموزش کارگروه‌های تخصصی و تیم‌های عملیاتی، آموزش نخبگان جامعه و مردم و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی مناسب و به‌هنگام، گام پنجم از اجرای رزمایش است که باید بصورت دقیق و منظم با برنامه‌ریزی همسو و هماهنگ با طرح کلی رزمایش پیاده‌سازی و اجرا گردد؛ برگزاری کارگاه‌های آموزشی-توجیهی طرح و سناریوی رزمایش و تهیه پیوست‌های تخصصی مربوط به رزمایش برای تمام بازیگران اصلی و حتی افرادی که بصورت غیرمستقیم با رزمایش ارتباط دارند بخشی از فعالیت‌های مربوط به این بخش است.

گام ششم / تجهیز :

در این مرحله با برآورد و تامین اعتبارات تخصصی نسبت به سازماندهی تیم‌ها و کارگروه‌های تخصصی به ادوات و تجهیزات موردنیاز اجرای رزمایش اقدام می‌شود و زیرساخت‌هایی که در طرح رزمایش مورد ارزیابی قرار می‌گیرند مجهز شده و از آمادگی تجهیزات و نگهداری مناسب و اصولی ادوات و تاسیسات اطمینان حاصل می‌شود، نظارت مستمر بر تعمیرات و نگهداری تجهیزات پیش از اجرای رزمایش بسیار اهمیت دارد.

گام هفتم / تمرین :

آشنایی مسئولین، کارکنان، سازمان‌های مشارکت‌کننده، مردم و کارگروه‌ها با نقش خود در رزمایش نیازمند تمرین و تکرار است، تمرینات بخشی کارگروه‌ها درحوزه فعالیت اختصاصی و تکرار وظایف افراد بازیگر و دارای نقش، اجرای رزمایش را مطلوب‌تر و اثربخش‌تر خواهد کرد. افزایش سرعت عمل، حفظ خونسردی و دقت نظر در تصمیم‌گیری‌ها در حین رزمایش نتیجه تمرین و تکرار است.

گام هشتم / رزمایش میدانی :

رزمایش می‌بایست براساس طرح ابلاغی در تاریخ مشخص و با حضور همه تیم‌های مشارکت‌کننده اجرا گردد.

گام نهم / نظارت، ارزیابی و بازخورد:

ارزیابی و نظارت بر رزمایش با هدف شناسایی نقاط ضعف و آسیب‌پذیری‌ها، برآورد نیازها و تشخیص میزان کمبودها و خلاءهای کارکردی صورت می‌گیرد و توصیه می‌شود بمنظور احصاء نتایج واقع‌گرایانه و شناسایی دقیق‌تر کاستی‌ها، گروه داوران از سازمان‌هایی مستقل و آشنا با مأموریت و عملکرد زیرساختی که رزمایش در آن اجرا می‌شود، انتخاب گردند. جلسه تحلیل و ارزیابی رزمایش برای همه مدیران اجرایی و دست‌اندرکاران اجرای رزمایش بلافاصله پس از پایان رزمایش برگزار می‌شود.

گام دهم / اصلاح و تکمیل :

پس از انجام مراحل ارزیابی، پیشنهادهای برای اصلاح اقدامات، دستورالعمل‌ها و فرایندها در راستای ارتقاء پایداری سازمان، تداوم کارکردهای مرکز، مصون‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری و تسهیل مدیریت بحران‌ها ارائه می‌گردد که سازمان مجری رزمایش باید تا برگزاری رزمایش بعدی به رفع نواقص و معایب و اجرایی نمودن پیشنهادهای ارائه شده مبادرت نماید.

بازرسی برنامه ریزی شده سالانه درج نموده و نتایج آن را به سازمان و کمیته دائمی گزارش نماید.

۲۰) رزمایش های مشترک در قالب برنامه سالانه رزمایش های پدافند غیرعامل کشور با پیشنهاد سازمان یا دستگاه های اجرایی به تصویب رئیس ستادکل نیروهای مسلح و کمیته دائمی می رسد و با هماهنگی کامل فیما بین حوزه های لشکری و کشوری اجرا می شوند.

ماده ۱۲- سازمان با همکاری دستگاه های اجرایی ذی ربط، اسناد تفصیلی، دستورالعمل ها و طرح های عملیاتی مورد نیاز برای پیاده سازی سایر گام های آمادگی این نظام را تهیه و به دستگاه های اجرایی ابلاغ می نماید.

ماده ۱۳- سازمان مسئول نظارت بر حسن اجرای این نظام نامه بوده و هر نوع اصلاح و بازنگری برای آن، با پیشنهاد سازمان به تصویب کمیته دائمی می رسد.

ماده ۱۴- این تصویب نامه در چهارده ماده و شستوسه بند و چهار تبصره در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی به تاریخ بیست و هشتم شهریور ماه سال یک هزار و چهارصد و دو هجری شمسی به تصویب رسید.

نظام آمادگی و رزمایش دستگاه های اجرایی در برابر تهدیدات مشتمل بر چهارده ماده و شستوسه بند و چهار تبصره که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) جهت اجرا ابلاغ می گردد. اه

رئیس ستادکل نیروهای مسلح

و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور

سرلشکر پاسدار محمد باقری

رونوشت:

رئیس دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضاییه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - رئیس دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا - کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - دبیرخانه شوراهای عالی (سلامت و امنیت غذایی، آمایش سرزمین، علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) فضای مجازی، معماری و شهرسازی ایران، هماهنگی ترافیک شهرهای کشور) و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور